№ 16 (דריטער יאָרגאַנג) פרייז 10 גראַשן

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

אויפפאָדערונג!

כפאָדער אויף דעם ה׳ **יוסף ושעלאַזאָ**, צו גיין מיט מיר אין פאַרלויף פון פינף טעג צו אַ בוררים-געריכט. אין קעגנפאַל, וואַרף איך פון מיר אַראָפּ די קאָנסעקווענצן פאַר די ווייטערע רעזולטאַטן.

מיט אַכטונג **משה.**

די צייטונג טראָגט ניקט קיין געשעפטס-באַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:

Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 8 maja 1936 r.

ביאַלע-פּאָדל., פרייטאָג פ׳ אמור, תרצ״ו, 8 מאַי.

אַכטונג ביאַלע און אומגעגנט!!!

צוליבן אָנקומען פון זומער, פאַרזיכערט אייך פון שׂריפות, גנבות און פון אַנדערע צופאַלן אין דער וועלט-באַרימטער

פאַרזיכערונגס-געזעלשאַפט

„ASSICURAZIONI GENERALI TRIESTE"

Dyrekcja na Polskę w Warszawie

אין די נאָענטסטע טעג וועט אייך באַזוכן אונזער פאָרשטייער

אין די הייסע זומערדיקע אָוונט-שעהן

איז אַמבעסטן אָפּצופרישן זיך מיט אַ **גוטן קאַלטן געטראַנק** ווי: ליעמאָנאַדע, אָראָנזשאַדע און מאַזאַגראַן. גוטע געשמאַקע **ליאָדעס**, צו וועלכער סווערט צוגעגעבן **אומזיסט** אַ **פּאָרציע געפרוירענע קרעם** ביי די קלאַנגען פון אַ פּראַכטפולער מוזיק.

אין די זומערדיקע אָוונטן איז אַמבעסטן צו פאַרברענגען ביי אַ טישל אין דער

וואַרשעווער צוקערניע

פון יצחק פּאָגעל, פּיעראַצקי גאַס № 12

שבת דעם 9 און זונטאָג דעם 10 ה. מ. אַ **דאַנסינג-קאָנצערט** פון די **בלאַנקליידערס.**

קיין שום ספּעציעלע אָפּצאָלן ווערן נישט גענומען. — איינטריט פריי.

List otwarty do Red. „Bialer Wochenblat"

Do Red. „Bialer Wochenblat" w Białej-Podlaskiej.

Uprzejmie proszę o ogłoszenie w Swojej Prasie listu niżej wymienionej treści:

W czasie wojny światowej w roku 1915, pracując w jednym ze szpitali pod zaborem rosyjskim na stacji Balbinowo z doktorem Ajzykiem Gelbardem, tako naczelnym lekarzem, zaszedł fakt niżej opisany: Dr. Gelbard znalazł się w kryzycznem położeniu finansowem. (Ze względów, o ile zajdzie potrzeba wyjaśnię.) Dołożyłem wszelkich starań, aby mu dopomóc. Wybrnęliśmy z ciężkiej sytuacji, a kiedy roztaliśmy się, Dr. Gelbard został mi wynien 1530 rubli (tysiąc pięćset trzydzieści rubli), obiecując solennie swrócić. Owszem, z powyższej kwoty otrzymałem 100 (sto) rubli, a resztująca suma pozostała. Od roku 1916 z d-rem Gelbardem nie widziałem się. Będąc zamożnym kupcem, nie zależało mi na długu d-ra Gelbarda. Jednak kryzys przeinaczył czas, znalazłem się w wielkiej potrzebie. Starając się o zajęcie, trafiłem do Białej Podlaskiej. Przypadkowo dowiedziałem się, że dr. Gelbard od dłuższego czasu zamieszkuje w Białej. Uradowany z tej wiadomości, że będę mógł poratować się w nieszczęściu, złożyłem wizytę d-rowi Gelbardowi. I o dziwo! Z początku d-r mnie nie rozpoznał, albo nie chciał, jednak siłą faktu przypominał mnie. Kiedy zaszliśmy na temat długu odpowiedział mi, „co to znaczy rosyjskie świstki" i w drodze łaski otrzymałem „na drogę" od d-ra 35 zł. (trzydzieści pięć zł.).

Jednak wzywam d-ra Gelbarda do uiszczenia należności jaką drogą on zechce, w przeciwnym razie będę zmuszony wystąpić na drogę sądową.

Kwit dłużny d-ra Gelbarda opiewa: „Wziąłem od p. Bocheńskiego 1530 rubli. 16/IX. 1916 r. Dr. A. Gelbard"

(—) Kazimierz Bocheński.

Biała-Podlaska, dnia 6 maja 1936 r.

Uwaga: Drukujemy powyższy list bez żadnych zmian.

Kino Dźwiękowe „A L B A"

דעמאָנסטריט פון היינט אָן, **טשאַפּלינס** פּרעכטיק פילם-ווערק

„דאָס ליכט פון דער גרויסער שטאָט"

(Światło Wielkiego Miasta)

אַ בילד, וואָס אַלע דאַרפן עס זען.

פון מאָנטאָג דעם 11-טן ה. מ.

„צוויי יתומים"

אַ פראַנצויזיש פילם-מייסטער-ווערק אין וועלכן ספּיגלט זיך אָפּ דאָס טראַגישע לעבן פון צוויי יתומים.

אין יאָר-טאָג פון מאַרשאַלס טויט — דער לויה-רעפּאָרטאַזש

Kino Dźwiękowe „T Ę C Z A"

דעמאָנסטרירט ביז מאָנטאָג דעם פּוילישן פילם מיטן באַרימטן אָרטיסט **יאַראַטש** אין דער הויפּט-ראָל א. נ.

„זיין גרויסע ליבע" (Jego Wielka Miłość)

פון מאָנטאָג דעם 11 מאַי דער פילם:

„דער אָנפאַל אויף קאָנגאָ"

אין טאָג פון מאַרשאַלס טויט וועט דעמאָנסטרירט ווערן דער לויה-רעפּאָרטאַזש.

אַ רוטינירטער העברעישער לערער

נעמט אָן העברעישע לעקציעס

פון גרופּן און איינצל-שילער. — דערוואַקסענע מיט אַ ספּעציעלן מעטאָד.

פּרייזן מעסיקע. אינפאָרמאַציעס אין דרוקעריי „עקספּרעס", פּילסודסקיעגאָ 6.

דעם טיפבטן מיטגעפיל דער פאַמיליע **סאַנדלאַריש**

צוליבן טויט פון זייער

מוטער

דריקט אויס

שמעון בלאַנקליידער

אַדאָלף גאַלענטש דעלעצקי
לייטער פון שטאָטישן געריכט, סעקרעטאַר פון פּילסודסקי־קאָמיטעט פאַר ביאַלער פּאָוויאַט

צום יאָר־טאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי׳ס טויט

אין וואָס באַשטייט די גרויסקייט זיינע, וועלכע האָט זיך דורך אַלץ דורכגעריסן, אַפילו דורכן טויט. די גרויסקייט וואָס באַשטראַלט און וועט אייביק באַשטראַלן די געשעענישן פון: פאָלק, מלוכה און מענטשהייט!

ווי ליגט די גרויסקייט זיינע, וועלכע איז געווען איינע אין איר אַרט אין דער פוילישער געשיכטע, אַ גרויסקייט פון זיג און איידלקייט, אַ גרויסקייט אונטער וועמענס פליגלען מיר זענען אַלע

די גרויסקייט פון מאַרשאַל איז געווען אין דעם, וואָס ער איז געווען אַן אמת׳ער פאָלקס־פירער און האָט אַ נשמה פון אַזעלכן געהאַט!

* * *

אַ נשמה פון אַ גרויסן פאָלקס־פירער איז אַן אויסערגעוויינלעכע דערשיינונג. מיר פּראָבירן זיך אין דעם נישט אַריינטראַכטן, ווייל סויעט זיך אונז נישט איינגעבן אין זיך דעם צו פאַרטיפן. מיר וועלן אין דעם סודות׳פולן לאַבירינט פון דער נשמה גאָרנישט דערגיין. דאָס איינציקע וואָס מיר וועלן יאָ דערגיין וועט זיין דורכגענומען מיטן געפיל פון ליבע, וואָס מיר האָבן געהאַט פאַר אים, מיטן פאַרערונג וואָס איז אין אונז געזעסן פאַר זיין פּערזאָן, פאַר אים.

דאָס געפיל איז נאָך ביי אונז דאָ, עס לעבט און ווירקט!

* * *

מיר האָבן געלעבט נישט נאָר אונזער אייגן פּערזענלעך לעבן, מיר האָבן געלעבט נישט נאָר מיטן לעבן פון אונזערע פריידן און לײדן, מיר האָבן געלעבט אַ לעבן אַלס געזעלשאַפט, אַלס פאָלק,

וואָס האָט דעם באַוווסטזיין, דאָס דאָרט אין בעלוועדער־פּאַלאַץ זיצט **ער**, אַן איינזאַמער, אַ שווייגער. **ער**, וועלכער אַרבעט פאַר אונז. **ער**, וועלכער וואַכט איבער אונזערע אַנגעלעגנהייטן. **ער**, דער קאָמענדאַנט, וואָס איז פאַר אונז פאַראַנטוואָרטלעך.

און היינט?

היינט איז ער שוין צווישן אונז נישטאָ — אַ יאָר נישטאָ.

* * *

עס איז שווער אָן אים! סהעלפט נישט דער באַוווסטזיין, דאָס דער געטלעכער פונק וואָס איז אין אים געווען לייכט נאָך, איז נישט פאַרלאָשן געוואָרן, דער פונק פון גרויסן מענטשן האָט זיך נאָר איבערגעטראָגן אויף אַן אַנדער פלאַץ, סהעלפט נישט!

סטרייסט נישט דער געדאַנק, דאָס פוילן, וועלכע **ער** האָט אויסגעקעמפט. דאָס פוילן, וועלכע איז שוין אַזוי פיל שוועריקייטן בייגעקומען וועט ווייטער זיין — און זיך אויסטרעטן איר וועג. דאָס טרייסט אויך נישט!, ווייל סאיז נישט שוואַכער געוואָרן די האָפנונג אויף בעסערע צייטן, נאָר ווייל אינזער ליבע צו אים האָט באַקומען אַ מורא׳דיקן קלאַפּ. אַ קלאַפּ פון וועלכן טרערן שטייען כסדר אין די אויגן. מיר גייען אַרום טרויערדיקע מיט פאַרוויינטע אויגן און פאַרקלעמטע הערצער, ווייל מיר האָבן אים ליב געהאַט. מיר זענען כסדר פאַריתומ׳טע — ווייל אָן אים איז אונז שווער צו לעבן.

אומצופרידענע

ה׳ אַלעקסאַנדער יאָרדאַן וואַלאַווסקי, בירגערמייסטער פון דער פּאָוויאַטאָווער שטאָט ביאַלאַ־פּאָדלאַסקאַ — איז אומצופרידן.

פאַרשידענע סיבות זענען גורם דערצו. אַלעמערשטן האָט זיך ביאַלע נישט אַרויסגעוויזן אַלס די שטאָט, וועלכע ער האָט געמיינט. די באַציהונגען מיט די שטאָטישע פאָרשטייער (ראַטמענער) זענען נישט געוואָרן קיין האַרציקע. נישט אַלע זיינע פאָרשלאַגן זענען דורך די ראַטמענער אַקצעפּטירט געוואָרן. אַ גרונד צו זיין אומצופרידן איז אויך געווען דאָס אויסוויילן דעם יינגן, באַגאַבטן, ענערגישן און הויפּט ערל׳עכן ראַטמאַן קאַזשימיעזש דוטקיעוויטש, אַלס פאָרזיצער פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע. דאָס גרונדלעכע און גענויע דורכפירן רעוויזיעס אין מאַגיסטראַט, האָט נישט איינמאָל געמאַכט דעם ה׳ בירגערמייסטער אומצופרידן...

נישט פון די אַנגענעמע זאַכן איז אויך דאָס, וואָס אונזער ביאַלע ציילט נאָך נישט קיין פינפאונצוואַנציק טויזנט איינוווינער און איז נאָך נישט פון „די שטעט", וואָס האָבן אַ — פּרעזידענט, אָנשטאָט אַ בירגערמייסטער. זיין אַ פּרעזידענט פון אַ שטאָט איז אין אַלע הינזיכטן בעסער ווי צו זיין אַ בירגערמייסטער. פאַרשטענדלעך האָט ה׳ וואַלאַווסקי געהאַט אַ גרונד צו זיין אומצופרידן, ווען כעלם, די נאַרישע כעלם האָט זיך אַרויסגעוויזן קליגער פון דער איבערגעשפּיצטער ביאַלע און האָט דעם ביאַלער בירגערמייסטער פאַר איר פּרעזידענט נישט אויסגעוויילט. הגם באַמיהונגען זענען אַ סך געמאַכט געוואָרן אויף דעם געביט.

אומצופרידן איז אונזער שטאָט־פּאָטער געווען, ווען ביאַלע האָט געהאַט אַ סקווער מיט אַ פּאָר בענק צום זיצן. כדי צו פאַרטרייבן די מרה־שחורה וואָס „דער וואַלד אין מיטן שטאָט" האָט אויף אים אָנגעוואָרפן, האָט מען דעם סקווער אויף „דערווייל" פאַרניכטעט

אין פאַריאָרן איז דאָרט געווען — אַ לובין־פעלד, הייגטיקס יאָר גייען „דערווייל" טאָג און נאַכט סטרוזשעס, וואָס היטן די ערטער אויף — וועלכע סוועלן אַמאָל אין משיח׳ס צייטן וואַקסן גראָז — און שטייען — בענק צו זיצן.

אומצופרידן איז דער ציווילשטאַנד־באַאַמטער פון ביאַלער מאַגיסטראַט געווען, ווען נישט יעדענס מעטריקע און חתונה אַקטן זענען געווען אין דער אָרדנונג ווי ער וואָלט זיי געוואָלט זען. כדי די אומצופרידנהייט און אַ גרויס צופרידנהייט צו פאַרוואַנדלען איז פאַראָרדנט געוואָרן אַ רעגיסטראַציע פון אַלע, אַן איבעררעגיסטראַציע, וועלכע האָט אין איינע דריי פיר מאָנאַטן אַרויסגענומען פון דער יידישער אָרעמער באַפעלקערונג שווערע עטלעכע טויזנט זלאָטעס. גאָר שטאַרק אומצופרידן איז ער געווען, ווען דער „ביאַלער־וואָכנבלאַט" האָט געפּרווט אויפווייזן, אַז יוטן געזעץ און לויט די דערקלערונג וואָס האָט געגעבן דער געהעריקער סטאַראָסטע רעפערענט, דאַרף מען פאַר די מעטריקעס נישט צאָלן אַזוי פיל. דער געהער זער ציווילשטאַנד־באַאַמטער האָט אַלס בירגערמייסטער געראָט מיר אָנגעבן די „וואָכנבלאַט" אין געריכט און — האָט נישט אָנגעגעבן האָט אויך נישט מסכים געווען צו פּראָלאָנגירן דאָס איבעררעגיסטרירן אויף זעקס מאָנאַטן שפּעטער.

אומצופרידן איז דער ה׳ יאָרדאַן וואַלאַווסקי געווען פון פאַקט, וואָס ער אַלס בירגערמייסטער האָט נישט קיין פאַראַנטיים איי גאַנג און קיין באַקוועמע וווינונג, אין יעדן פאַל וואָס געבן אים געפינט זיך איידער, וואָס ווייל נישט לאָזן זיך אויסדינגען ביי דער שעדלעכער וואַלד־דיזעקציע זיין, דעם ייד׳ס הויז, פאַרן מאַגיסטראַט. (דער חשק צום הויז האָט דעם מאַגיסטראַט געקאָסט עטלעכע צענטליק זלאָטעס). אומצופרידן איז דער שטאָט־בעל־הבית געווען פון דעם, וואָס די פּאָמפּע אויף דער פּיעראַצקי־גאַס שטייט נעבן אַ ראָוו, און האָט די פּאָמפּע פאַרמאַכט. איבערלאָזנדיק אַ דרייהונדערט מעטערדיקע גאַס. אַ גאַס, וועלכע איז די הויפּט אַרטעריע פון שטאָט אָן וואַסער שוין העכער אַ יאָר צייט.

שטאַרק אומצופרידן, איז דער שטאָט־פאַרזאָרגער געווען פון ווילדן „מנהג", וואָס האָט געהערשט אין ביאַלער שטאָט־ראַט צו סובסידירן אויך יידישע קולטורעלע אינסטיטוציעס. צו זיין צופרידנהייט, האָט ער דעם „מנהג" אָפּגעשאַפט.

נישט געשמעקט האָבן דעם קאָסטאָפּאַלער הער, די ביאַלער געוווינהייטן, צו האָבן לאָקאַלע וואָכנבלעטער: אַ יידישע און אַ פּוילישע. וואָס הייסט? די געזעלשאַפט האָט אַן אייגענע צייטונג, וועלכע אינפאָרמירט איר איבער די שטאָטישע געשעענישן, ווייזט אָן די גוטע, אָדער שלעכטע זייט, פון דער, אָדער יענער טאַט. גיט איבער אַ באַריכט פון אַ שטאָט־ראַט זיצונג. דערציילט וועגן דעם, אַז נישט איינמאָל מוז דער שטאָט־ראַט־פאָרזיצער שווער אַרבעטן און לאַווירן גאָר געשיקט, כדי דער, אָדער יענער באַשלוס זאָל נישט זיין קעגן אים קיין וואָטום פון אומצוטרוי. אויף די שפּאַלטן פון דער פּרעסע, לייענט זיך דאָך אַזאַ געשיכטע, ווי עס איז געווען דער: פּראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע, וועגן דעם „קאַלענדע־באַסיין". וועגן דעם, אַז דער ה׳ בירגערמייסטער האָט „פאַרגעסן", דאָס צווישן די ראַטמענער געפינט זיך אַן אינזשיניער, אַ לאַנג־יאָריקער פאַכמאַן אויף דעם געביט און אָט דעם ראַטמאַן — פאַכמאַן, האָט מען גאָר פאַרגעסן צו לאַדן אין דער קאָמיסיע.

די פּרעסע, גיט איבער ענלעכע געשיכטעס, וואָס אָפט מאָל שמעקט עס נישט קיין שטאָט־בעל־הבית, בפרט נאָך אַזעלכן, וואָס מיינט, אַז אויף דעם געביט, איז ער אַ „זשעני". אָדער, ווי ער אַליין האָט געזאָגט אויף זיך: אַ פאָטער פון בירגערמייסטערס (Ojciec burmistrzów).

דאָס דערשיינען פון די וואָכנבלעטער, איז געווען אפשר דאָס אומצופרידנסטע, וואָס האָבן אינזער געוו. קאָסטאָפּאָלער און היינטיקן ביאַלער בירגער געמאַכט שטאַרק אומצופרידן און נערוועז. אויך דאָ האָט מען אָנגעהויבן זוכן עצות. אַז: מען זוכט — געפינט מען. טיילוויז, אָבער מען געפינט. מען מאַכט דעם רעדאַקטאָר פון פּוילישן צווייוואָכנבלאַט, פאַר אַ שטאָטישן באַאַמטן אין סקאַרב, דער פאָרזיצער פון רעדאַקציע קאָמיטעט „אַרבעט מיט" אין הויז פאַר געפאַלענע פּויען, וואָס דער מאַגיסטראַט סובסידירט און אַזוי אַרום — האָט מען אַ מעגלעכקייט (דורכן טעלעפאָן) צו דעצידירן: צי די אויפקלערונג פון פאָרזיצער פון דער שטאָטישער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע, זאָל יאָ זיין געדריקט, אָדער נישט. מען האָט אויך אַ מעגלעכקייט צו „צענזורירן" די שטאָט־ראַט באַריכטן.

ווי געזאָגט, געפינט מען, אַז מען זוכט, אָבער טיילמאָל — נאָר טיילוויז. מיט דער יידישער פּרעסע, איז ערגער, ווייל די רעדאַקציע־מיטגלידער דערוואַרטן נישט קיין פּאָסטנס, קיין סובסידיעס, קיין פּערזענלעכע נוצן, און כלומרשטן כבוד.

סהעלפט אַפילו נישט, דאָס שיקן דעם וואָזשני, איינצולאַדן דעם רעדאַקטאָר, אים בעטן, צו זיך „פּריוואַט" אין וווינונג.

דער ה׳ בירגערמייסטער איז געזעסן אַ גאַנצן אָוונט פרייטאָג צו־נאַכטס און געוואַרט, אָבער דעם געווונטשטן „באַזוך" — נישט געהאַט.

און דאַן איז געבליבן נאָך איינס: נעמלעך, „די קאַמאַרוועקער מעטאָדע", וואָס באַשטייט אין — אַוועקזעצן דעם זעלבן וואָזשני, וואָס האָט מיט צוויי נעכט פריער געלאָפן איבער גאַנץ ביאַלע זוכן דעם רעדאַקטאָר איבערגעבן „אַ פּריוואַטע איינלאַדונג", ביי דער מאַגיסטראַט־טיר, כדי אים, און נאָר אים, דעם זעלבן, וואָס מען בעט אויף „באַזוך" — נישט אַריינצולאָזן אין שטאָט־ראַט, צו דער זיצונג.

* * *

דער ביאַלער ה׳ בירגערמייסטער דערצעלט ביי יעדער געלגנהייט. דאָס: ער איז געווען יאָרן־לאַנג אין אויסלאַנד און אַז די דאָרטיקע „קולטור" איז אים אַזש אַריין אין — בלוט. ווייזט אויס, אַז דאָס בלוט איז נאָך נישט גענוג

די טעטיקייט פון פאוויאטאווו קאמיטעט צו באהערן דעם אנדענקען פון מארשאל פילסודסקי אין ביאלע

אין פאריקן מאנאט איז פאגעקומען די פארזאמלונג פון קאמיטעט. סאיז אויסגעוויילט געווארן א ניי פרעזידיום אין באשטאנד פון די ה"ה: אינספעקטאר דאנטען — פ. צוזעי. פראקוראטאר פיעקארטשוק — וויצע, ריכטער דעלעצקי — סעקרעטאר, גלח גינאלסקי, דעפ. מירסקי, דירעקטאר ראשינקעוויטש, אדוואקאט סקודרא, פולקאווניק פון 34-טן פולק פ. שוויאנטעצקי, ראבינער אוטשען, פרעזעס וואלאווסקי, רעיענט ווייסבראט, רוסישער גלח קאסטאנאוויטש, וויצע סטאראסטע סלאמסקי, דירעקטארן: דאמראש און ה' קיסילעווסקי, אלס מיטגלידער. אין פרעזידיום נעמט אויך אנטייל דער סטאראסטע ה' סטאניעוויטש.

פון באריכט וואס איז געלייענט געווארן איז צו זען, אז דער קאמיטעט האט זיך פארנומען מיט איינארדנען די אלע אימפרעזעס, וואס האבן געטראגן א פייערונגס-כאראקטער צום אנדענקען פון מארשאל פילסודסקי. סאיז איינגעארדנט געווארן די טרויער-אקאדעמיע דעם 19 מערץ א. אנדערע.

אלס וויטערער ארבעט-עטאפ איז אנגעצייכנט געווארן דאס פאראייביקן דעם אנדענק פון מארשאל אויף די ערטער פון ביאלער פאוויאט, ווי דער מארשאל איז געווען אין די מלחמה-יארן.

דעם 18. IV האבן די ה"ה: פרעזעס דאנטען און סעקרעטאר דעלעצקי, אין אזוי גערופענעם: "מארש פון דער ערשטער בריגאדע", באזוכט די אלע ערטער, ווו עס דארפן אויפגעבויט ווערן דענקמעלער, אדער אנגעשאטן ווערן בערגלעך א. נ. פון מארשאל.

עס איז באשטימט געווארן אויפצושטעלן דענקמעלער אין פאלגנדע ערטער: סיטניק, ווארגול, קאנסטאנטינווו, לענגע, כאראשטשין, קאפיטאוו, אלשאנקי און ראזוביטווקא.

דער קאמיטעט האט באשלאסן, אויב די „קאפצעס", אדער דענקמעלער קאנען נישט פארטיק ווערן ביזן 12 ה. מ., דארפן זיי פארענדיקט ווערן דאס צווייטע יאר.

אין סיטניק, קארטשין, קאנסטאנטינווו און ראזוואדוווקע, וועלן די דענקמעלער ווארשיינלעך יא פארענדיקט ווערן צום ערשטן טערמין. די ארבעטן זענען שוין אנגעפאנגען געווארן,

אין ביאלע וועט מען מעגלעכסט דעם 12 ה. מ. אויפן וואקזאל איינמויערן א טאפעל מיט פאלגנדן אויפשריפט: „דא אויף דעם באנהויף האט דעם 3 מערץ 1920, מארשאל פילסודסקי דעקארירט דעם פאלקאווניק און די זעלנער פון 34 פ. פ. מיטן ארדער, „ווירטוטי מיליטארי" און האט אויך אויפגענומען א דעלעגאציע פון שטאט-בירגער".

דאס ארגאניזירן די פייערלעכקייטן ביים איינמויערן און אנטהילן דעם טאפל אין ביאלע, איז איבערגעגעבן געווארן דעם דירעקטאר ראשינקעוויטש.

די ביורא פון קאמיטעט, געפינט זיך אין שול-אינספעקטאריאט (שלאס) און אהין דארף געשיקט ווערן אלערארט קארעספאנדענץ און געלט.

געלט ביז היינט, איז איינגעפלאסן פון יאנאוו — 30 זל. סטאראסטע מאדלינסקי, געזאמלט אויפן באנקעט צו זיין אפפארן, — 360 זל. די סאמאלאטן-פאבריק — 1.500 זל. ה' ראזנווערט — 500 זלאטעס.

וועגן פראגראם, פון די פייערונגען פון 10 ביזן 17 מאי, וועט באזונדערט געמאלדן ווערן.

ריכטער **אדאלף דעלעצקי**
סעקרעטאר פון קאמיטעט

קו'לטורווירט, אויב סאיז נאך ביי אים דא און געווען אן ארט פאר דער קולטור" וואס ה' בירגערמייסטער אלעקסאנדער יארדאן וואלאווסקי האט געלערנט — ביי דוד פון קאמארוווקע.

* * *

אומצופרידן איז דער ביאלער בירגערמייסטער צוליב דער באציהונג פון דער ביאלער געזעלשאפט צו אים, ווייל — די געזעלשאפט איז פון ה' בירגערמייסטער נאך ווייניק צופרידן. דאס אומצופרידנהייט דריקט זיך אויס אין דער לעצטער באציהונג פון שטאט-ראט צו אים.

אומצופרידן איז ער, ווייל אויסער „געניאליטעט" דארף מען אויך האבן א שטאט, ווו די געניאליטעט צו פארווענדן. און שטעט לערנען זיך היינט פון כעלם. פאר א סך כעלם'ס האט דער בירגערמייסטער מורא. ער ווייסט, אז א בירגערמייסטער אין א שטאט איז נישט קיין אייביקייט...

חיים מיאדעק.

פון ביאלער לעבן

פון שטאט-ראט

מאנטאג און מיטוואך זענען פארגעקומען שטאט-ראט-זיצונגען וועגן בודזשעט. סהייסט, כמעט אויסשליסלעך זענען די זיצונגען געווען פארנומען מיטן פונקט 465 זל. פענסיע פארן רעפערענט סטאזשינסקי, אלס לייטער פון שעכטהויז. די ראטמענער זענען אין דער איבערוויזענדער מערהייט געווען קעגן דער פאזיציע. דער בירגערמייסטער האט זי געוואלט פאר יעדן פרייז דורכפירן, סאיז פארארדנט געווארן געוועגלעכע אפשטימונגען, נאמענטלעכע און נאך א מאל אפשטימונגען און די סומע איז דורכגעפאלן. סאיז אויך דורכגעפאלן א פאזיציע פאר א קאנצעליסטקע אין דער עלעקטראווניע. סאיז באשלאסן געווארן צו בויען א שולע אויפן נאמען פון מארשאל פילסודסקי, און צו דעם צוועק איז צוגעטיילט געווארן די סומע פון 7265 זל. בכלל האט דער בירגערמייסטער נישט געהאט קיין מזל צו דער זיצונג, זי איז געפירט געווארן אין אן אטמאספער קעגן אים.

דער בירגערמייסטער האט געפרווט איבערצייגן די ראטמענער, אז די אטמאספערע איז א רעזולטאט פון א מיספארשטענדעניש און אז די ראטמענער האבן נישט פארשטאנען אין וואס סהאט זיך געהאנדלט. אויף דעם האט ראטמאן מאקארוק געענטפערט, אז: אלע ראטמענער האבן גוט פארשטאנען און געשטימט קעגן — אויסער דוד ווייסמאן.

וויצע-בירגערמייסטער אבראמאוויטש זאגט, אז מדארף מער רעספעקטירן די ראטמענער און ווייניקער אויסנוצן זייער צייט צוליב א הזכרונג-פאזיציע פאר א באאמטן, קעגן וועלכן די גאנצע „ראדע" איז קעגן און פראפאנירט אי, בערצוגען צום טאג-ארדנונג.

ראטמאן קולאקאווסקי גיט איבער פאלגנדער דערקלערונג: איך וועל שטימען קעגן בידזשעט, דער בודזשעט איז א זייער קאמפליצירטער און פאדערט צו פיל צוטרוי צו דער פערזאן פון בירגערמייסטער אלס זיין אויספירער.

דער בירגערמייסטער גוט אוועק ארבעט פון מאגיסטראט נישט קיין פאכמענער און דער רעזולטאט איז דער: אז דארט ווי סאיז גענוגנד איין פאכמאן, זענען באשעפטיקט דריי-פיר ארבעטער און א אויפזעער דערצו, וואס האבן נישט קיין האנונג אין דער געגעבענער זאך. דער בירגערמייסטער באלייידיקט די ראטמענער. נישט לאנג האט ער געזאגט צו א ראטמאן בעת יענער איז געווען ביי אים וועגן אן אינטערווענץ, אז דער, וועלכער קאן נישט דעוקען וועגן זעלבסט-פארוואלטונגען, זאלן בעסער זיצן אין דער היים און פאשן חזיר'ים".

כ' פציק פראצענט פון בודזעט געט אויף פענסיעס און דאס קען צוברענגען צו אזא לאגע, אז נאך א יאר וועט נישט זיין קיין שטיין אין גאס. ראטמאן קולאקאווסקי ווארנט פאר בודזשעט-קאמפליקאציעס און מאכט נאר דעם בירגערמייסטער פאראנטווארטלעך.

ער איז אויך געגן פארקויפן דעם שטאטישן פלאץ אויף דער וואליע, ווייל ער וויל נישט, אז דאס געלט פון פלאץ זאל „דערווייל" אויף עפעס אנדערש פארווענדט ווערן ווי אויף דעם באשטימטן צוועק (בויען א שולע).

ראטמאן לעווי באריהט די פראגע פון האלטן ארעסטירט די אדמיניסטראטיוו-באשטראפטע צוזאמען מיט די קרימינעלע פארברעכער און פראפאנירט, אז די שטאט-פארוואלטונג, זאל זיך ווענדן צום פראקוראר, וועגן אויסטיילן באזונדער צעלעס פאר אדמיניסטראטיוו-באשטראפטע.

ראטמאן קאראוואווסקי, אינטערפעלירט דעם בירגערמייסטער, וועגן נישט אריינלאזן דעם פארשטייער פון „ביאלער וואכנבלאט" אין זיצונג-זאל פון שטאט-ראט. דאס לעצטע איז געשען, לויט א ספעציעלער פארארדנונג פון בירגערמייסטער אלס „נקמה" פארן לעצטן ארטיקל א. נ. „צי וואס קאן עס ברענגען". („ביאלער וואכנבלאט" № 15 פון 1-טן מאי ד. י.)

אויף דעם ענטפערט דער בירגער-

ידידי-בריוועלעך

ידידי!

הערסטו ידידי, אז סאיז קיין מזל נישטא, העלפט גאר גיט, כאטש צערייס זיך, אלץ קומט ארויס קאפויר. ווי דו מיינסט איז הנ פסט. טיילמאל, דאכט זיך, אט אט שוין ביזטו א גטחאלפענער, לאזט זיך גאר אויס א בוידעם און דו פארלירסט נאך מער דעם מוט. אט אזא פאל האב איך אליין לעצטנס איבערגעלעבט.

די ווייסט דאך, אז מיין האנאראר פאר שרייבן אין „ביאלער-וואכנבלאט" באשטייט פון גארנישט, טאקע ממש גארנישט. ווייל פשוט. אפילו מיין רעדאקטאר זאלן וועלן צאלן האט ער נעבאך נישט. ער איז גאלע ווי דער מינע" און איז נאך א בעל-חוב דערצו. טאמער פאלט ארייין עטלעכע זלאטעס, פרעסט עס די צייטונג אליין אויס, ובפרט איצט אין די ספירה-טעג, ווען יידן פראוון נישט קיין שמחות איז קיין גראטולאציעס אויך נישטא. האב איך א שמועס געטון מיטן רעדאקטאר כּכח אפשטעלן זיך ארויסגעבן אויף א קורצע צייט דעם וואכנבלאט. איז ער אבער א גרויסער עקשן און דעוצו אן אפטימיסט. גיט ער מיר צו פארשטיין, אז סאיז נישט געפערלעך, מיוצט די שלעכטע צייט א דורכשטופן ווי כאיז און ער איז פיל מיט האפנונגען אויף ווייטער.

אמת געזאגט, בין איך דווקא פון די קטני אמנה. נאר אז ער איז רעדאקטאר מסתמא איז ער קלוגער פאר מיר און ווייסט וואס ער רעדט. פארשטאנען האב איך אפילו נישט, נאר משעקאווע בין איך געווען, וואס פאר א פלענער ער האט. פרעגן פאסט נישט און איך בין מסופק, צו ער וועט מיר זאגן. עפעס איז ער דאך רעדאקטאר און איך קוים קוים א מיטארבעטער.

מילא, זיץ איך מיר אזוי אין קעלער און טובל אין מיין מקוה'לע די היינט-סוחרים און מכניסי-אורחים. וואס קען איך וויסן וואס אויבן ערשטן שטאק טוט זיך? ערשט פרייטאג פרי ברענגט מען מיר ארייין דעם „ביאלער-וואכנבלאט" זע איך, אז מיין רעדאקטאר וואס איז אויך רעפארטער, האט זיך צוגעזעצט מיט אן ארטיקל וועגן קריזיס אין דער שטאט-פארוואלטונג און פרעגט: צו וואס וועט עס ברענגען?

איך גיי נישט ארייין אין עצם ענין. אפשר, איז ער גערעכט, אבער נאכוואס דארף מען עס, וואס גייט אונז יידן אן, וואס דארט טוט זיך. אמאל איז געווען גאנץ אנדעריש. מע' האט גענומען פון אונ' פאדאטקעס אין מהאט אונז צוריקגעגעבן זיין פאנים און סובסידיעס. אבער היינט, אז סאיז נישט מער געבליבן ווי צאלן פאדאטקעס, איז לויט מיין מיינונג גענוג, אז מטוט אפ דעם בירגערלעכן חוב, מצאלט דעם פאדאטעק און ווייטער איז נישט אונזער עסק דארט, צו וואס דאס קאן ברענגען. אלא די עטלעכע זלאטעס פאר „מאו" אין גמילות-חסד וועט מען מסתמא אליין געבן.

תרבות ווידער, העלפט נישט אפילו, ווען מאיז יא דא. איז מיין רעדאקטאר אין הקפדה, פארוואס אונזער „יידישער" לאוויניק האט פארגעסן צו דערמאנען בעת די פארוואלטונג האט געמאכט דעם בודזשעט, דעם ה' בירגערמייסטער, וועלכער האט פארזיכערט, אז ביים נייעם בודזשעט וועט ער ממלא זיין דעם פאראיאריקן חסרון פון שטרייכן די סובסידיע פאר תרבות, בעת ער האט באזוכט די ביבליאטעק און איז אזוי ענטציקט געווען הן פון כמות והן פון איכות פון די ביכער. און ווען דער בודזשעט איז באטראכט געווארן אויפן פלענום דאס ערשטע מאל, האט אפילו דער ה' יידישער לאווניק נישט באוויליקט צוקומען און אונטערשטיצן די יידישע סובסידיעס. נאר גיי גיב צו פארשטיין מיין נאאיוון רעדאקטאר, אז א גרויסער „שלעם אן טריומף א דזשישלעם בעז אטו", איז אינטערעסאנטער, ווי די סובסידיע פאר תרבות און צוליב אזעלכע קלייניקייטן, זאל מען אנשרייבן אזא שארף ארטיקל?

איך זאג דיר, ידידי, אז איך האב עס נייט פארשטאנען און נישט געגלויבט, אז דאס זאל זיין די סיבה, איך האב מיר דעם קאפ געבראכן. וופעליק, איז מיר פרייטאג אריינגעפאלן דער „היינט" אין האנט און האב איבערגעלייענט דעם באריכט וועגן דער געריכטס-פארהאנדלונג איבער דער באשולדיקונג פונם אטוואצקער געוו. בירגערמייסטער אין וועלכן עס האט עדות געזאגט א רעפארטער פון א-בע-צע, ווי אזוי ער האט געקריטיקירט די אטוואצקער מאגיסטראט-ווירטשאפט אין זיין צייטונג און תיכף נאכדעם, האט אים דער געוו. בירגערמייסטער געלאזט רופן און אפגעמאכט מיט אים, ער זאל שרייבן גוטע ארטיקלען און לויבן די מאגיסטראט-ווירטשאפט און האט אזוי ארום מוציא געווען פונם בירגערמייסטער, פון די מאגיסטראט-געלטער א 10 טויזנט זל. דעמאלסט, האט ביי מיר אויפגעבליצט דער געדאנק, ווער ווייסט צי מיין רעדאקטאר-רעפארטער, גייט נישט אמאל אויף דעם וועג, וואס דער רעפארטער פון א-בע-צע. פריער קריטיקירן שארף די ווירטשאפטס-טעטיקייט פון ה' בירגערמייסטער און די באציונג צווישן בירגערמייסטער מיט די ראטמענער און טייל פארוואלטונגס-מיטגלידער און תיכף נאכדעם וועט אים דער בירמישטש איינלאדן. און שטעל דיר פאר, אז טאקע דעם גאנצן פרייטאג-צונאכטס, האט יאן ארומגעזוכט דעם רעדאקטאר-באריכטשטאטער, באשר דער ה' בירגערמייסטער בעט ער זאל קומען צו אים, מעג זיין צו הויז און ער ווארט אויף אים דעם גאנצן אוונט. אז מען האט מיר דאס איבערגעגעבן, האב איך שוין אויף זיכער באשטעטיקט, אז אזוי איז עס טאקע. מיין פאנטאזיע, האט זיך אזוי צעשפילט, אז דעם גאנצן פרייטאג-צונאכטס, האב איך אין חלום געזען ווי מיין רעדאקטאר שווימט אין געלט. פונם וואכנבלאט איז געווארן א טאגבלאט און נישט 4 זייטן, נאר 8 זייטן. די בעסטע שרייבער, די בעסטע עקאנאמיקער זענען אונזערע מיטארבעטער, אפילו פאן דוד אליין, ארבעט מיט און

מייסטער, אז: „ביאלער וואכנבלאט“, באריכטעט נישט נאר וועגן די זיצונגען פון שטאט-ראט, נאר גיט אויך איבער זאכן, וועגן וועלכע ער וואלט נישט וועלן, דאס די גאס זאל דערפון וויסן. דער בירגערמייסטער גיט צו, אז די „פרעסע“ איז ווערטלאז. (bezwartościowa prasa).

אויף דעם ענטפערט אדוו. ראטמאן וועטשלאווסקי, אז פרעסע, האט אומעטום רעכט צו זיין אינפארמירט. א פרעסע זוכט איבערצוגעבן אט די אלע זאכן, וועגן וועלכע דער בירגערמייסטער, וואלט זיי וועלן פארשווייגן און דאס איז דער פארדינסט פון דער פרעסע. וואס שייך דעם לעצטן ארטיקל א. נ. „צו וואס וועט עס ברענגען“, איז ער מיט דעם אינהאלט באקאנט און זעט נישט דארט קיין ווערטלאזיקייט, אפשר גאר פארקערט...

אינטערעסאנט, אז פון די יידישע ראטמענער, האט קיינער נישט געהאט דעם מוט צו נעמען אין דעם ענין א ווארט. זיי האבן אנגענומען א מויל וואסער און -- געשוויגן.

וועגן דער „ווערטלאזער פרעסע“, וועמענס פארשטייער דער ה' בירגערמייסטער, האט זיך געמיט גינסטיק פאר זיך צו באאיינפלוסן דורך א „פריוואטע איינלאדונג“ צו זיך אין וואוינונג. וועלן מיר זיך אומקערן אין קומענדיקן נומער.

פון געריכט-זאל

נעכטן האט דאס קרייז-געריכט באטראכט די אפעלאציע, וואס ה' יצחק פאגעל (בעקעריי-אייגנטימער, פיעראצקיגאס 12) האט אריינגעטראגן קעגן אורטייל פון שטאטישן געריכט פאר נישט האלטן זיין בעקעריי אין א היגיענישן צושטאנד. דער פארטייטיקער אדוואקאט אקולא ווייזט אויף, אז דער פאקט וואס די באשולדיקונג ווארפט פאר יועגן געפונען א מויז אין ברויט, איז בלויז א נקמה-בלבול פון א געוועזענעם ארבעטער ביי פויגלען אין בעקעריי, וועלכער איז באזייטיסק געווארן. און באמערקט, אז פויגל האלט זיין בעקעריי דווקא אין א גוט היגיענישן צושטאנד.

נאך א קורצע באראטונג אנולירט דאס געריכט דעם אורטייל פון שטאטישן געריכט פון א מאנאט ארעסט און 200 זל. שטראף, באשטראפנדיק דעם ה' פאגעל בלויז פאר נישט צופאסן זיך צו די געהעריקע פארשריפטן מיט 100 זל. שטראף.

איז סעפטעמבער — נייע קהלה-וואלן

אויפן גרונד פון א פארשטענדיקונג פון בילדונגס-מיניסטער מיטן אינערן-מיניסער, וועט אין סעפטעמבער ה. י. אויסגעשריבן ווערן וואלן פון די יידישע קהלות אין גאנץ פוילן. דאס בילדונגס-מיניסטעריום וועט אין די נאענטסטע טעג פונאנדערשיקן א צירקוליאר צו אלע קהלות, אז אין יעדן שטאט, ווו סאיז נישטא קיין רב, מוז אין משך פון 14 טעג פארעפנטלעכט ווערן א רבנים-קאנקורס און סמוז געוויילט ווערן א רב. קיין שום שטאט טאר נישט זיין לויטן געזעץ אן א רב און דאס געזעץ מוז שטרענג אפגעהיט ווערן.

ווי שוואמען נאר א רעגן

א צייט לאנג איז אין ביאלע געווען נישט מער ווי איין קינא. לעצטנס איז שוין צוגעקומען נאך א קינא און בקרוב אפשר נאך איינער. ווי מיר ווערן געווויר, איז די לעצטע וואך געווען אין ביאלע א ווארשעווער פארשטייער פון א פילם-ביורא מיט א בוי-טעכניק, וועלכע האבן גענוי באטראכט די מעגלעכקייט פון ווידער עפענען דעם קינא „מיראזש“.

אכטונג עלטערן

היט די קינדער, זיי זאלן נישט טרעטן אויף די טראווניקעס, ווייל אין קעגנפאל וועט איר צאלן שטראף.

די אלטע פון „מושב-זקנים“ אין קינא „אלבא“ אויף דעם פילם „בר-מצוה“

דער וויצע-בירגערמייסטער אבראמאוויטש, וועלכער ווייזט ארויס א שטארקן אינטערעס פארן „מושב-זקנים“, האט אויסגענוצט דאס דעמאנסטרירן אין „אלבא“ דעם „בר-מצוה“-פילם און האט די זקנים-ות געמאכט אן אנגענעמען סורפריז.

מיטוואך 5 נ. מ. איז פארפארן פארן מ. ז. דריי דראזשקעס און מהאט די אלטע געפירט אין קינא „אלבא“. די דירעקציע פון קינא האט נישט קוקנדיק אויף דער גרויסער ענגשאפט, פאר די זקנים-ות רעזערווירט גוטע ערטער.

צו דער אויפמערקזאמקייט פון די עטאט-צאלער

די גמינע-פארוואלטונג האט איבערגעשיקט אין סקארב צו עקזעקוציע א ליסטע פון עטאט-צאלער, וועלכע האבן זייערע התחייבות'ן לגבי דער קהלה נישט דערלעדיקט.

אויף דער צווייטער וואך ווערט צוגעגרייט נאך א ליסטע צום איבערשיקן.

אוואנטורעס אין ראסאש

פון ראסאש טיילט מען אונז מיט, דאס די דארטיקע יידן לעבן אין כסדרדיקע שרעק-שטימונג. אין „שטאט“ ווערן פראנק און פריי פארשפרייט באיקאט-אויפרופן און פונאנדערגעטיילט העץ-פלאקאטן.

די יידן דארט זענען אזוי איבערגעשראקן, דאס זיי האבן מורא אפילו צו אינטערווענירן ביי דער געהעריקער מאכט. א ממש פאנישע שטימונג ווערט דארט, ווען א געוויסער זשוק הייבט אן זיינע אוואנטוריסטישע שטיק.

צענטראלער סוחרים-פארייין אין ווארשע, אפטיילונג אין ביאלע

דער פארייין מעלדעט: די פארוואלטונג האט איבערגענומען ביים געוו. פרעזעס ה' יצחק פיושיץ אלע מאטעריאלן פון פארייין. דער פארייין טרעט צו אין די נאנטסטע טעג צו אינטערווענירן ביי דער געהעריקער שטייער-מאכט וועגן געוויסע אקטועלע פראגן פארן ביאלער סוחרטום און קלייהענדלער. אין די נאעטסטע טעג ציט זיך דער פארייין אריין אין א אייגענעם לאקאל אויף פיעראצקיעגא 15 (וויינהויז איינגאנג דורכן הויף).

כדי נישט אפצוהאלטן די פארוואלטונג אין איר ווייטערע ארגאניזאציאנעלע ארבעט, ווערט גערופן אויף **זונטאג** דעם **10**-טן ה. מ., **4** נ. מ. אין לאקאל פון דער קהלה א **גרויסע סוחרים-פארזאמלונג** פון אלע בראנזשעס.

דער טאג-ארדנונג פון דער פארזאמלונג איז פאלגדער:

א) דערעפנונג;

ב) באריכט פון דער ביז איצטיקער ארגאניזיר-ארבעט;

ג) ווייטערע ארגאניזאציע - ארבעט פאר די באזונדערע בראנזשעס;

ד) רעגיסטראציע פון נייע מיטגלידער;

ה) אקטועלע שטייער-פראגן;

ו) וואלן פון א דעלעגאציע צו דער שטייער-מאכט;

ז) פארשידנס.

רעכט אנטיילצונעמען אין דער פארזאמלונג האבן אויך די סוחרים און קליינהענדלער, וועלכע זענען נאך ביז היינט אין פארייין נישט רעגיסטרירט, און וועלן עס טון בעת דער פארזאמלונג,

באמערקונג: צוליב דעם וואס זעקס א זייגער וועט דער לאקאל זיין פארנומען דורך דער קהלה, בעטן מיר וועגן א פונקטלעכע אנוועזנהייט.

מיר רופן די סוחרים צו א מאסנווייזע באטייליקונג אין דער פארזאמלונג.

די פארוואלטונג פון סוחרים-פארייין אין ביאלע.

גיט א איבערצייגונג פון פראפ. ביגעלאייזן וועגן הלכות זעלבסט-פארוואלטונג.

שבת אינדערפרי איז די שטימונג ביי מיר געווען א געהויבענע, כאטש סאיז נאר א חלום געווען. אבער אין יעדן חלום איז דא אביסל אמת ווכן, וועט זיין אל-רייט, כאטש וועגן פארז'נסט, וועגן האנאראר, איז קיין רייד נישטא. אפילו חלומן, קאן זיך מיר אויך נישט וועגן דעם ובפרט מיין רעדאקטאר קלערמו נאר וועגן פארבעסערן און פארשענערן דעם „ביאלער וואכנבלאט“, ווי קאן איך טייטן אויף פארדינסט? נאר דאך בין איך שטארק צופרידן געוועזן. מארבעט דאך עפעס לטובת הכלל און שטעל דיר פאר, איך גיי מיר אזוי פון דאוונען א צעפרידענער, קומט מיר אנטקעגן מיין רעדאקטאר אן אויפגערעגטער. געמיינט האב איך, אז ער האט שוין ביי זיך די מאטניא און דאס איז די סיבה פון זיין אויפרעגונג. לאזט זיך אויס, אז אנשטאט דעם, האט ער גאר פארלוירן די רעכט ווייצוזיין די שטאט-ראט-זיצונגען. און ווייסט פארוואס? איין קלייניקייט, האט דער ה' בירגערמייסטער פארלאנגט פון אים, כפי מהאט אים איבערגעגעבן, אז אין וואכנבלאט, האט ער פארעפנטלעכט א זעלכע זאך, וואס זענען געעדט און געמון געוואון אונטער די 4 ווענט פון זיין קאבינעט. איז נישט אנדערש, אז די ידיעות וועגן דעם, האט אים איבערגעגעבן איינער פון די אנוועזנדע ובכן פארלאנגט ער, אז ער זאל אים אויסגעבן, ווער דער איבערגעבער איז.

איז אבער מיין רעדאקטאר א גרויסער עקשן און א דיסקרעטער, און האט אויף קיינפאל נישט געוואלט זאגן פון וועמען ער האט די ידיעות באקומען. נאר אז ער אליין מיט זיין רעפארטערישע גאז האט דאס דערשמעקט און אויסגעפלאפלט, און נעמט די גאנצע פאראנטווארטלעכקייט אויף זיך.

דערפאר האט דער ה' בירגערמייסטער אים געווארנט, אז מער וועט מען אים נישט שיקן קיין לאדונג אויף די זיצונגען אין שטאט-ראט. און ווען ער האט דעם בירגערמייסטער געענטפערט מילא, וועל איך זיצן ווי א געוועזענער בשר ודם אויף דער גאלעריע. האט טאקע דער בורמיסטש געזאגט, אז ער וועט אים באזייטיקן און אז אונזער ה' בירגערמייסטער זאגט האלט ער ווארט (סאיז נישט די תרבות-סובסידיע). און טאקע מאנטאג, ווען סאיז פארגעקומען א שטאט-ראט-זיצונג, האט מען ספעציעל אוועקגעזעצט יאנגן ביים איינגאנג און פארזאגט, אז ער זאל דעם רעדאקטאר פון „ביאלער-וואכנבלאט“ נישט אריינלאזן אויפן זאל ווי די זיצונגען קומען פאר. איך ווייס נישט, מיר דאכט זיך, אז אזעלכעס פאסט גיכער פאר אזא קולטורעלן מענטש ווי דוד, וועלכער האט זיין קולטור און למדנות וועגן זעלבסט-פארוואלטונג געשעפט אין כרך אמעריקע. ער נעמט אן אזעלכע מיטלען. נאר אז א קולטורעלער מענטש, וואס האט א סך יארן פארבראכט אין אויסלאנד און דארט געשעפט די קולטור, ווי ער האט עס שוין וויפל מאל באטאנט אין פריוואטע געשפרעכן און אויף עפנטלעכע זיצונגען און שטאלצירט אזוי מיט דעם. נעמט אן אזעלכע סאנקציעס ווי דערוויטערן די פרעסע, באשר מגיט איבער. אזוי גוט ווי די נעגאטיווע אויך די נעגאטיווע זייט פון דער מאגיסטראט-טעטיקייט. פילט מען עפעס א בייגעשמאק אומעטום אויף דער גאנצער וועלט ווייסט מען, אז רעפארטערן האבן אזעלכע נעזער, וואס דערשמעקן די גרעסטע געהיימניסן און גיבן עס תיכף איבער אין זייערע צייטונגען, און דאך ווערט עס טאלערירט. געדענקסט געוויס די מעשה פונם רעפארטער זיינפעלד, וועלכער האט אונטערגעהערט א געהיימען טעלעפאן-געשפרעך צווישן שלאס און דאמאלסטדיקן פרעמיער בארטעל, וועלכער איז תיכף פארעפנטלעכט געווארן דורך אים. סאיז נאך להבדיל צו זאגן אין פארגלייך מיט דער מאגיסטראט-געשיכטע. און דאך האט מען אזעלכע שווערע סאנקציעס קעגן דעם ה' זיינפעלט נישט אנגענומען. אדרבא, ער איז נאך מפורסם געווארן אלס זייער טיכטיקער רעפארטער. נאר גארנישט, אז מזאגט „סטופייי“ איז דוחה שבת. איז טאקע מיין רעדאקטאר נישט געגאנגען און גוזר געווען אויף מיר, אז איך זאל בייוווינען די שטאט-ראט-זיצונגען און איבערגעבן אין „ביאלער-וואכנבלאט“ די באריכטן פאר די לייענער.

איך בין מיר מודה ומתודה, אז קיין גרויסער מומחה אין די ענינים בין איך נישט. כאטש איך האב א מאל פארברענגט עטלעכע וואכן אין קאמארוווקע, ליידער איז נאך דאן ביי אונז קיין זעלבסט-פארוואלטונג אין שטאט-ראטן נישט געווען, צווייטנס האב איך גלאט ל"ע א שווערן קאפ, ווער קען געדענקען פאראגראפן, סעיפים, רעגולאמינען. דערצו מוז מען קענען בעל-פה, פארשידענע פראפעסארישע ווערק. אדרבא, אפשר ווייסטו וואס פאר א מחותן בין איך הקטן מיט א פראפ. ביגעלאייזן? נישט איך קען אים און נישט איך ווייס אים טאקע אין דער אמתן, אין ווע'ל מיר גלייכן צו דון?...

דערפאר טאקע האב איך נישט געהאט קיין גרויס חשק צו רעס, נאר אז מיין פארגעזעצטער האט גוזר געווען, האב איך געמוזט זאגן „נעשה ונשמע“ און בין אוועק אין מאגיסטראט אויף די זיצונגען. ווען סאיז נישט פרייטאג שפעט, וואלט איך דיר שוין געשריבן וואס דארט איז גערעדט און באשלאסן געווארן באריכות כמו שהוא, אביעקטיוו. נאר כפי סיאגט שוין אן דער שבת, אט אט קלאפט עזריאלקע אין שול אריין וועל איך דיר וועגן דעם שרייבן אין מיין קומענדיקן בריוועלע.

כהאב א מאל געהערט נאכזאגן א גוט ווארט פונם אלעקסאנדער רבין ז"ל מחבר פון „ישמח ישראל“: „קשין מזונותיו של אדם, כקריעת ים-סוף“, די שפייז פון מענטש איז אזוי שווער, ווי דאס שפאלטן דעם ים. איז דאך א פראגע: וואס שפילט א ראלע ביים רבש"ע דאס שפייזן פון א מענטש און ווי איז שייך צו זאגן, אז קריעת ים-סוף איז שווער? האט דער „ישמח ישראל“ געזאגט אויף דעם, אז מזונותיו של אדם מיינט מען די שפייז וואס מבאקומט פון א מענטש. ביים רבש"ע איז טאקע קריעת ים-סוף אויך נישט שווער, נאר אויב די פרנסה די מזונות קומען פון א מענטשנס האנד, איז עס אזוי שווער גלייך ווי סאיז שווער, אז א מענטש זאל שפאלטן דעם ים. דאס האב איך מיר דעמאנט זיצנדיק אין שטאט-ראט-זאל בעת די דעבאטן איבערן בודזשעט.

דאכט זיך א בירגערמייסטער דער שטאט-טאטע, דער קאפ פון דער שטאט-פארוואלטונג און דאך וואס מדארף אלץ אויסהערן, אויפרעגן זיך און זאגן דאס וואס מוויל אליין נישט און נאכער באדווירן. רעדן פון צוזאמענארבעט, ווען מזעט בולט, אז מאיז זיך דאקעגן און אלץ צוליב דעם שטיקעלע פרנסה, צוליב די מזונות.

ידידך **זורח.**

Redaktor-Wydawca: Chaim D Miodek. Druk. „Express“, Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6.